

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Запорізької області** щодо їх ділових очікувань*

III квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Запорізької області в III кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Запорізької області у III кварталі 2023 року свідчать, що на тлі стабільного функціонування енергосистеми респонденти очікують зростання обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та позитивно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Очікується повільніше зростання цін на товари та послуги. Девальваційні очікування залишаються високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні нижчими темпами:** баланс відповідей – 38.9% (у попередньому кварталі – 52.9%) (графік 1). У цілому по Україні – 9.8%;
- **повільніше зростання цін на споживчі товари та послуги:** 61.1% респондентів очікують, що зростання цін не перевищить 15.0% (у попередньому кварталі – 47.1%), у цілому по Україні – 52.2%. Головними чинниками інфляції респонденти продовжують називати воєнні дії, витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **девальвацію національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 66.7% респондентів (у попередньому кварталі – 70.6%), у цілому по Україні – 72.4%;
- **помірне поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств** уперше з II кварталу 2021 року: баланс відповідей – 5.6% (у попередньому кварталі – «мінус» 6.3%). У цілому по Україні баланс відповідей – 6.0% (таблиця);
- **збільшення обсягів реалізації виробленої продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку помітно вищими темпами:** баланси відповідей – 22.2% та 42.9% відповідно (у попередньому кварталі – 6.7% та 9.1% відповідно) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 16.8% та 10.6% відповідно;
- **помітне зростання інвестиційних видатків** на машини, обладнання та інвентар: баланс відповідей – 28.6% (у попередньому кварталі – 0.0%). Водночас респонденти очікують, що обсяги інвестицій на виконання будівельних робіт зменшаться: баланс відповідей – «мінус» 7.1% (у II кварталі 2023 року – 0.0%), У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 2.2% та 8.8% відповідно;
- **зменшення кількості працівників на своїх підприємствах:** баланс відповідей – «мінус» 16.7% (у II кварталі 2023 року – «мінус» 11.8%) (графік 4), у цілому по Україні – «мінус» 7.0%;
- **зростання цін на товари/послуги, що купуються, та на продукцію власного виробництва:** баланси відповідей – 94.4% та 66.7% відповідно (у попередньому кварталі – 87.5% та 68.8% відповідно) (графік 6). За оцінками респондентів, на подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину та матеріали, а також вартість трудових ресурсів (вплив чинника посилюється) (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 72.2% та 33.3% відповідно (у попередньому кварталі – 64.7% та 29.4% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називають воєнні дії та їх наслідки, занадто високі ціни на сировину та матеріали, а також енергоносії (графік 5).

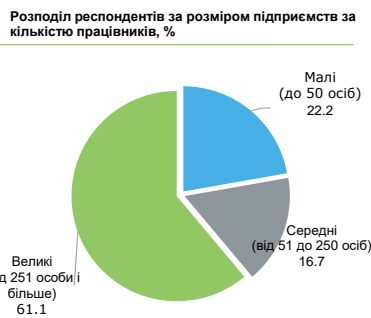
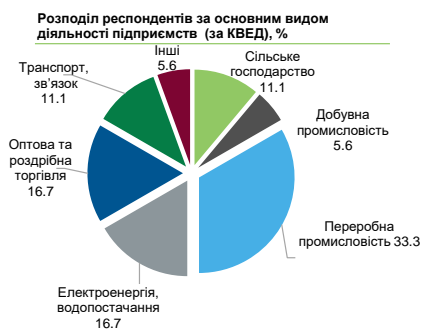
Очікування щодо зростання потреби в позикових коштах найближчим часом помітно послабилися (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити (їх частка становить 33.3%), надають перевагу кредитам у національній валюті. Оцінки щодо умов доступу до банківських кредитів останнім часом послабилися, але все ще оцінюються як жорсткі (графік 9). Головними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають занадто високі ставки за кредитами, надмірні вимоги до застави, невпевненість у спроможності підприємства вчасно виконувати боргові зобов'язання та занадто складна процедура оформлення документів (вплив чинника посилюється) (графік 10).

94.4% респондентів області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках, у цілому по Україні – 94.9%.

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

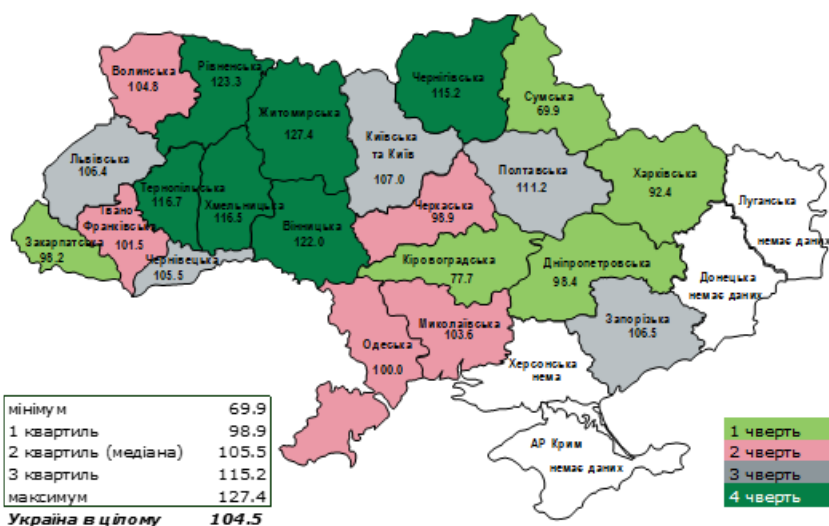
- **поточний фінансово-економічний стан поганий:** баланс відповідей – «мінус» 33.3% (одна з найгірших оцінок серед регіонів) (у попередньому опитуванні – «мінус» 41.2%). У цілому по Україні баланс відповідей – «мінус» 5.8%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва нормальний:** баланс відповідей – 0.0% (у II кварталі 2023 року – «мінус» 54.5%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних ресурсів** – 5.9% (у попередньому – кварталі 17.6%).

Паспорт вибірки^{1,2}

- період проведення – 31 липня – 23 серпня 2023 року;
- опитано всього 18 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як переробна промисловість.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Запорізької області щодо ділової активності (за складовими)

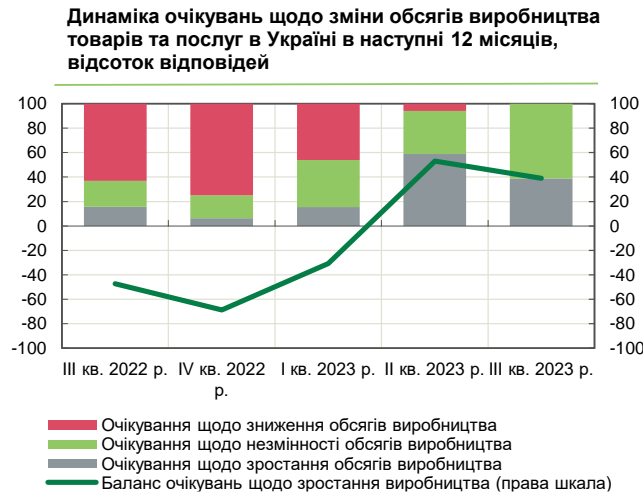
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	III кв. 2022 р.	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	-36.8	-37.5	-25.0	-6.3	5.6
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	-36.8	-18.8	-15.4	6.7	22.2
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-44.4	-18.8	-38.5	0.0	-7.1
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-44.4	-18.8	-46.2	0.0	28.6
кількості працівників	-21.1	-25.0	-46.2	-11.8	-16.7

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

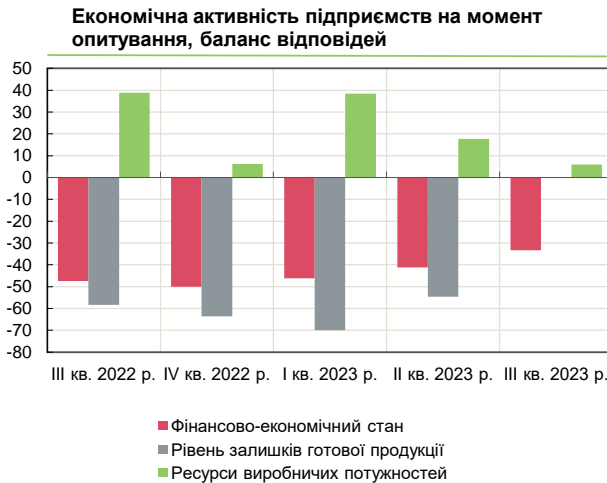
Графік 1

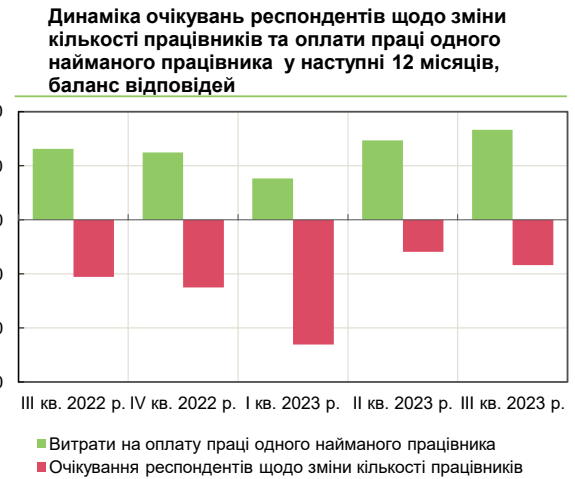
Графік 2

Графік 3

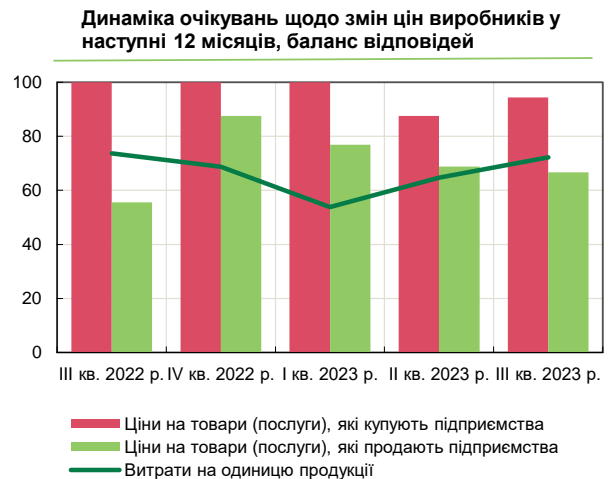
Графік 4

Графік 5

Графік 6

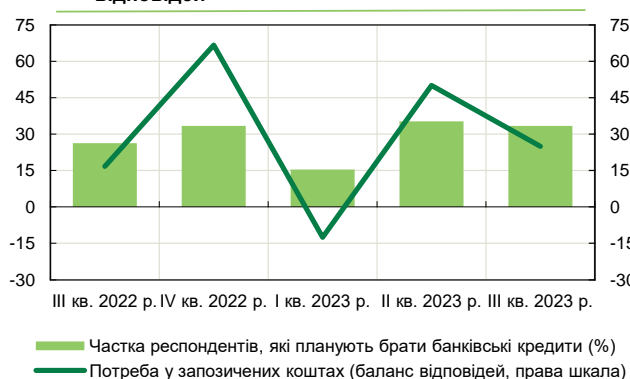
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

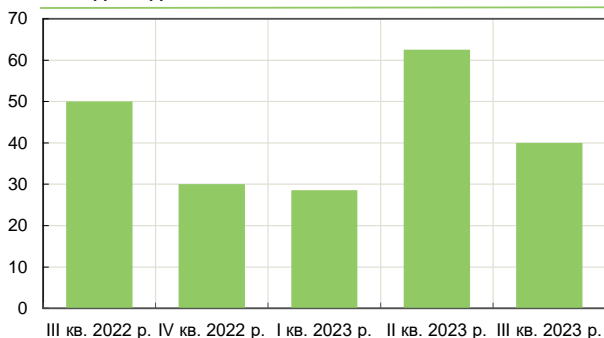
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

